

Období fašismu

Poté, co v Německu získala moc fašistická strana, došlo k výraznému zhoršení situace polské společnosti a také mnoha dalších skupin německého obyvatelstva v tehdy proklamované Třetí říši. Jako první na ráně byla všechna levicová hnutí – socialistické názory bylo možné vyznávat pouze v rámci Německé národně socialistické dělnické strany (NSDAP), a musely být ve shodě s názory jejího vůdce – Adolfa Hitlera. Každý, kdo měl jiné názory, musel z Německa emigrovat, nebo musel počítat s represemi, smrtí a v nejlepším případě s uvězněním v jednom z tehdy vznikajících koncentračních táborů. Tento osud připadl německým Židům, konservatistům, katolickým činovníkům, mnoha kněžím a členům církevních řádů, a po ukončení platnosti Ženevské dohody v roce 1937 týkající se Horního Slezska se represe dotkly také Poláků.

Předzvěstí důrazných germanizačních kroků byla událost, kdy 16. března 1934 bylo dynamicky se rozvíjející město s příliš slovansky znějícím názvem Kandrzin přejmenováno na Heydebreck. Na počest velitele praporu Freikorpsu, který během III. slezského povstání dobyl město Kędzierzyn. Tím velitelem byl Hans-Adam Otto von Heydebreck, který byl v době tohoto přejmenování města vysokým důstojníkem SA, ale tři měsíce později byl zastřelen během tzv. Noci dlouhých nožů, která byly výsledkem eskalace bojů o dominantní postavení v NSDAP.

Kozielské oblasti období fašistické vlády přineslo na jednu stranu germanizaci názvů a jmen a příjmení, ke které došlo v roce 1936, ale na druhou stranu i dynamický rozvoj chemického průmyslu a infrastruktury – právě v tomto období byl postaven Glivický kanál. Při všech těchto investicích byly využívány řady totálně nasazených či nedobrovolných pracovníků. Nejdříve se jednalo o odpůrce režimu a Židy, později o zajatce a nevolníky z dobytých států.

Odhaduje se, že při výstavbě obou chemických kombinátů, bylo zapojeno okolo 50 tisíc pracovníků, kteří byli shromážděni v několika desítkách táborů. Nejpočetněji zde byli zastoupeni pracovníci z Polska, Ruska, Francie, Belgie, ale také angličtí a francouzští zajatci. Jedním z táborů, ve kterém panovaly obzvláště těžké podmínky, byl tzv. Judenlager – tábor pro židovské vězně, který se nacházel nedaleko železničního nádraží w Sławięcicach. Přebývalo v něm obvykle okolo 4 000 vězňů židovského původu, kteří zde byli přiváženi hlavně ze Západní Evropy. Vězni a nedobrovolní pracovníci hromadně umírali v důsledku nelidských životních podmínek a vysilující práce. Za jakoukoliv pomoc vězňům bylo místní obyvatelstvo trestáno smrtí.